

УДК 347.963
ББК 67.72
П78

Редакційна колегія:

професор Л. М. Москвич (голова);
асистент А. В. Лапкін;
асистент І. В. Юревич;
асистент Я. О. Ковальова;
асистент Ю. О. Ремескова

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Проблеми реформування прокуратури : матеріали всеукр. наук.-
П78 практ. конф. (Харків, 15 квіт. 2016 р.) : у 2 т. / редкол.: Л. М. Москвич
(голова), А. В. Лапкін, І. В. Юревич та ін. – Т. 1. – Х. : Право, 2016. –
224 с.

ISBN 978-966-937-018-1

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми реформування прокуратури», яка відбулася 15 квітня 2016 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців у галузі теорії прокурорської діяльності, практичних працівників органів прокуратури та суду. До збірника включено доповіді учасників конференції з різноманітних аспектів організації і діяльності прокуратури.

Для науковців, викладачів та студентів юридичних навчальних закладів, практичних працівників органів прокуратури, суду, інших правоохоронних органів, адвокатів та усіх, хто цікавиться проблемами прокуратури.

УДК 347.963

ББК 67.72

ISBN 978-966-937-020-4 (т. 1)
ISBN 978-966-937-018-1

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016
© Оформлення. Видавництво «Право»,
2016

2. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

4. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 2. – С. 311.

5. Щодо питання підслідності справ Державного бюро розслідувань України: роз'яснення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 02 березня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/golovna_storinka/vssu_nadav_roz%E2%80%99jasnennja_cshodo_pitannja_pidslidnosti_sprav_derzhavnogo_bjuro_rozsliduvan_ukrajini.html.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Шандула О. О.

Вільчик Т. Б.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДЕОНТОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АДВОКАТУРИ

Відповідно до європейських стандартів, закріплених у Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи від 25.10.2000 р. «Про свободу здійснення професії адвоката», Загальному кодексі правил для адвокатів країн Європейського співтовариства від 01.10.1988 р., що є визнаними зразками для інтерпретації та застосування в національних деонтологічних нормах, комплекс адвокатських обов'язків можна поділити на такі категорії: обов'язки щодо клієнтів; обов'язки щодо суду та інших державних органів; обов'язки щодо адвокатури в цілому та інших адвокатів; обов'язки щодо суспільства. Відповідно до принципу III «Роль і обов'язки адвокатів»

вказаної Рекомендації, обов'язки адвокатів перед своїми клієнтами мають включати: а) інформування клієнтів про їхні законні права і обов'язки, про вірогідні результати та наслідки справи, можливі фінансові витрати; б) намагання, в першу чергу, мирно врегулювати справу; с) звернення до суду задля захисту, додержання і забезпечення прав та інтересів своїх клієнтів; d) уникнення конфлікту інтересів, а також е) роботи, більшої за розумні обсяги навантаження на адвоката. В Основних положеннях про роль адвокатів (прийнятих VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р.) обов'язки адвокатів розділені на дві групи: а) обов'язки щодо правосуддя: «Адвокати повинні постійно підтримувати честь і гідність своєї професії як важливі учасники відправлення правосуддя» і б) обов'язки щодо клієнтів: «Обов'язки адвоката щодо клієнта мають включати: а) консультації клієнта про його права та обов'язки з роз'ясненням принципів роботи правової системи; б) надання допомоги клієнту у будь-який законний спосіб та вчинення правових дій для захисту його інтересів; в) надання клієнту допомоги в судах та адміністративних органах».

Аналіз норм Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського співтовариства (деонтологічного кодексу) 1988 р. дозволяє стверджувати, що деонтологічними механізмами європейської адвокатури є принципи незалежності та несумісності окремих видів діяльності з професійним статусом адвоката, принцип дотримання адвокатської таємниці (конфіденційність), питання регулювання розміру гонорарів і страхування професійної відповідальності, а також особистої реклами.

У різних європейських країнах склалися відмінні уявлення про те, якою мірою адвокати можуть суміщати свою професію з іншою діяльністю. У деяких країнах ми можемо побачити абсолютну заборону займатися певними видами діяльності, зокрема підприємницькою, а також обіймати певні посади (Франція, Італія), тоді як в інших, наприклад у Німеччині, суміщення юридичної практики з комерційною діяльністю можливе за умови дотримання встановлених правил, зумовлених необхідністю збереження незалежного статусу адвоката. Так, згідно з розділом 1 Кодексу регулювання професійної поведінки адвокатів Кіпру адвокати повинні утримуватися від активних занять бізнесом, торгівлею та іншими видами діяльності, які мають економічну природу. Адвокати можуть бути членами ради директорів компаній, однак вони не мають права бути найманими працівниками компанії та очолювати виконавчий орган компанії. У Франції адвокатська професія несумісна з будь-якою комерційною ді-

льність, зі службою за наймом, із заміщенням і обійманням будь-якої державної посади. Адвокат має право займатися викладацькою, науковою та іншою творчою діяльністю, бути запасним суддею при Великих трибуналах, членом комісії із соціального страхування. Грецькому адвокату дозволено займатися тільки науковою, викладацькою та творчою діяльністю. Подібного правила дотримуються й інші європейські країни.

Одним з питань, зумовлених неприпустимістю здійснення діяльності, несумісної зі статусом адвоката, є використання адвокатами так званої особистої реклами. Аналіз норм, що регулюють правовідносини у цій сфері, дозволяє зробити висновок: 1) переважна більшість деонтологічних кодексів європейських країн виходить із того, що адвокат не повинен займатися саморекламою; 2) сповіщаючи відомості про послуги, які він надає, адвокату слід суворо відмежовувати непряму (інформаційну) рекламу від прямої; 3) основним принципом, що визначає ступінь допустимих способів і методів ведення реклами, є гідність інституту адвокатури в цілому. Різницю між прямою і непрямою рекламою встановити не просто, однак у кожному разі дозволеною вважається реклама у пресі, метою якої є сповіщення потенційних клієнтів про відкриття або закриття адвокатської установи, дверна табличка із зазначенням спеціалізації адвоката та вручення візитних карток. У Німеччині реклама дозволена, якщо вона за відповідними формою та змістом спрямована на інформування оточуючих, а не має на меті закликати потенційних споживачів рекламного продукту до укладення договору з адвокатом. Зокрема, адвокату забороняється наводити в рекламних матеріалах відомості про свої досягнення, порівнювати себе з іншими адвокатами. У Керівних принципах професійної практики палати адвокатів Ліхтенштейну перераховані юридичні факти, які підпадають під поняття «допустима реклама в пресі»: а) відкриття або закриття адвокатської фірми; б) реорганізація адвокатської фірми або зміна у структурі партнерства; в) зміна найменування, місця знаходження, номерів телефонів, факсів та інших реквізитів адвокатської фірми; г) зміна імен адвокатів; д) відновлення адвокатської діяльності після перерви. Законодавство Греції не містить детального регулювання рекламування професійної діяльності адвокатів. Однак у ст. 45 Кодексу професійної етики Греції міститься вказівка на те, що адвокату забороняється займатися діяльністю, яка може призвести до приниження його гідності і порушення норм професійної етики. Найбільш суворий підхід до рекламування адвокатських послуг міститься в законодавстві Італії. Згідно зі ст. 17 Закону про адвокатуру Італії реклама в будь-якій формі (прямій або не-

прямій) заборонена. Це означає, що в Італії підлягає забороні реклама на радіо, телебаченні, щитова й інша реклама. На відміну від Італії, у Нідерландах реклама адвокатської діяльності дозволена. Забороні підлягає тільки «агресивна реклама». Крім того, адвокатам забороняється шляхом реклами порівнювати себе з іншими адвокатами. Вказуючи на ту чи іншу професійну якість, адвокат повинен підтвердити це письмовими доказами (свідцтвами, сертифікатами тощо).

Грушевська М. І.,

аспірант Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗМІНИ ПРОКУРОРОМ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ У СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ У ФОРМІ ВІДМОВИ ВІД ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАННЯ

В сучасних умовах основною сферою діяльності прокуратури є кримінальне провадження, у якому прокуратура реалізує конституційні функції нагляду за законністю досудового розслідування та підтримання державного обвинувачення в суді. З огляду на це, проблеми підтримання прокурором державного обвинувачення потребують всебічного наукового дослідження. Чимало таких проблем виникає у зв'язку із зміною прокурором правової позиції у суді першої інстанції, зокрема у формі відмови від державного обвинувачення.

Теорія і практика існування у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві інституту відмови прокурора від державного обвинувачення виявили ряд істотних проблем, які перешкоджають його ефективній реалізації. Так, у ситуації відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення, коли потерпілий не висловив згоди на підтримання державного обвинувачення в суді, суд зв'язаний позицією прокурора і повинен закрити кримінальне провадження (п. 2 ч. 2 ст. 284 КПК України). В такому разі суд не може відкинути пропозицію прокурора і продовжувати судовий розгляд навіть за умови очевидної невідповідності даного рішення обставинам кримінального провадження. Тому рі-